

INTERVJU MED KARL LARSSON

- Ja, herr Larsson, om Ni skulle börja med att berätta när ni är född och var Ni är född och om er bakgrund lite grand.

- Jag är född i Södermanland, ... Eriksberg. De största fideikomisse i Sörmland å förresten, dä finns två fideikomiss som ä större i Skåne än Eriksberg. Dä omfattar en hel socken å lite i Julitta å. Dä mycke stort. Å där på den gården där ja ä född, där var ungefär trehundra tuffem tunnland jord. Men dä fanns ju dä som va större så dä va åttahundra tunnland. Å så va dä ju en fem, sex såna stora gårdar som härstamma under Eriksberg. Dä är ett fideikomiss dä där å så ä dä en tvåhundra arrendatorer dessutom. Men nu för närvarande nu säljer dom bort å låter dä bara växa skog på jorden å säljer gårdarna en förti fenti stycken ä sålt till sommarhem. Så dä är avfolkning där å på sista tiden, men de stora jordbrukena, de har de ju kvar, å

- dä ä ju konstit mä dä där. Ja kom hit - dä var nittonhundra sjutton. Dä arbeta ja som träarbetare, snickare, å var mä då. Då fick jag tillsägelse att jag skulle på kontore. Å ja trodde dä va nå rackartyg för dä dom hade slage ihjäl en älghund för baron. Å där var ja rädd att ja ha blive anmäld för dä då. Men dä var inte farlit, utan ja skulle in på en lantbruksskola då, å ja ville inte alls. Förvaltarn där han hette Boman - han sa dä att Larsson ska bli rättare sa han. Nää, sa jag, dä ska jag då rakt inte för dä ä ingen som ä hatad så mycket som en rättare sa jag. Ska jag då börja på bli rättare själv, sa jag, dä är ju alldeles på tok. Å dä va på grund utav vi skulle bygga en -ett staket - dä va nämligen foderbrist, å då skulle dom ha ut sina ridhästar å vagnhästar, för dä förekom där nere då. Dä var inte nåra bilar på den tin då, mycke sällsynt. De hade ju en bil som de hade i Stockholm, för de bodde ju i Stockholm på vintern.

Å på sommarn då va de på fidekomisse här, Eriksbergs slott, å dä är ju omvitnat dä. Ja, dä där gick så att ja fick åtta dars betänketid på mej, sen skulle ja in igen å dä va ju inte fråga om att dä va nära hundar ja va antastad för utan dä va genom att ja var bestämt arbete som vi gjorde. För han bjöd oss femton öre sträckmetern när vi skulle bygga dä här stakete å vi arbeta väldigt mycke, min kamrat å jag vi fick över ett berg som vi skulle durka iväg stolparna där. Å vi tjäna ju rakt ingenting, å då så skulle jag in på kontore å höra sedan om ja antog dä där. Men då fick vi höra sedan att han ha betala ända till tretti öre sträckmetern å då skulle han lura oss te ta't för femton. Men ja sa dä att tjugefem öre, de ska vi försöka sa jag. Å de klara vi oss på, vi tjäna ju ganska bra ändå. Men dom andra, dom tjäna ju mycke mer dom, å gjorde mindre förstås, de tjäna inte mer ändå fast de hade mer betalt. Ja de gick s, till att han skrev etter ett prospekt till Ulvhäll lantbruksskola, men där va dä upptaget. Då skrev han te Tomta lantbruksskola, han var kamrat me direktör Funkkvist som var direktör på skolan. Å då fick ja svar därifrån att ja fick komma. Å så vart ja där, nittonhundraarton då kom ja dit å - ja ångra så onaturlit mycket att ja skulle börja där si. Dä var så förskräckligt arbetsamt. Di hade fordringar så dä va inte klokt. När vi skulle dika till exempel, då skulle vi ha tre-tifem sträckmeter å en å tie djupt å dä va ju hård lera så dä va ju kolossalt arbetsamt. Men vi klarade inte betinge, men de va en som hette Gustavsson, han va den enda utav tretti stycken som klara betinge han. Men inte ja å inte Strandberg heller, så dä va knepit mä dä. Ja dä blev i alla fall så att ja kom på lantbruksskolan där, å sen skulle ja ju ut därifrån å. Då skulle ja te en gård - ho hette fru Karlmark - hade en dotter, å då åre förut så skulle ho ha en väldigt snällan karl å han hette Axel Vestin - för ho ville ha en snäll karl. Å när hon

fick den där så - han va ju så förfärlit te berömma den där gården, han skulle komma å bli rättare på. Åre därpå, då skulle ja dit. Men då skulle hon ha en som va elak. Å då vart ja utsedd te dä som kunde säja ifrån - å så gick dä till. Men hon va illmarli ho - kom mä en fin landå å hämta mej nere vi Storås station å fick gå in i finrumme där, å ja vart bjuden, å så ropa hon in den där Axel Vestin. Han skulle dit då. Å han ha aldri vare inne där förut. Men för att ja skulle se de där att han va välkänd där då så att han fick komma mä då. Ja - å sen den där dottern som dom hade, hon vakta mej, ja skulle inte få komma tesamans mä Axel Vestin å prata personlit mä honom, utan hon vakta mej alldeles förfärlit. Å ja tänkte - hur ska ja bli fri den där människan. Då gick han in i stalle å gav hästarna mat då å då tänkte ja - nu ska ja försöka å bli fri henne där. Ja - då fråga ja - finns de inte nå toalett eller avträde här? Joo dä finns de. Då gick hon in i våningen å då stack jag iväg - inte på toalett eller avträde utan ja gick te Axel Vestin. "Har du tage't" sa han. Nää, sa ja, dä har ja inte, å inte gör ja't heller. Utan dä va så att - jaa - ja vart inbjuden å han likaså då så skulle hon göra opp då å betala resan. Nää sa hon ja betalar inte resan förrän Larsson kommer hit, sa hon. Ja då får jag aldri nån resa, för hit kommer inte jag, för d'ä så förfallet här så jag vill inte alls hit sa jag. Å den här jäntan - hon var en fyra fem år äldre än ja - så att ja ha kunna fria åt hennen, men ja ville inte dä ja utan ja for hem å betala. Sen va dä en som fick order utav eleverna att de skulle få nån plats utan då var de så att ja skulle opp hit till Norrland. Ja, då skulle ja fara dit då, å jag va ju så rädd för Hälsingland å Delsbo så jag va rent förskräckt te fara. - Jaså, varför det då? - Ja dä va ju utskämt alldeles förfärlit. Dä va under de här kniv-

kriget å de där - dom mörda så mycke. Å dä va ju utspritt överallt dä, så jag va rädd helt enkelt. Men ja for i alla fall å ja tänkte när ja då kom dit - då va dä en montör som hette Sandström å hämta mej mä bil - ja - jag kom dit på morronsidan å då fick vi kaffe å mat, sen prata vi då. Sen skulle jag ligga en stund å ta igen mej, för d, ha ja sitta på tåge hela natten. Ja, dä blev så att dä va en som skulle ner te Delsbo, d'ä ungefär två å en halv mil från Hernängsfors ner till Delsbo - då skulle han lämna ost å smör. Då skulle ja åka mä honom. Ja då va de så att han va ju alldeles obekant i Delsbo. Då va dä en cirkus Burman som va där å hade uppvisning. Å ja tänkte, nu ska ja väl gå dit då. Men ja var ju tvungen å passa tåge å å inte vet ja - när ja kom ut ur tälte där så va de en fem sex stycken som bara sköt mä revolver. Å ja trodde ju faktiskt att ju skulle bli skjuten ja. Ja var så rädd, så ja har aldrig i mitt liv vare så rädd som ja var då, å dä va ja ända till ja ha komme på tåge å tåge ha gått en bra bit, då börja ja på kunna andas. Men förut va de hemst. Men så blev dä i alla fall så att ja kom dit å va i Hedvigsfors i tre år, va rättare där då. Då vart ja ju bekant me Nanna där då å sen vart vi förflytta hit då te Strömbacka, å nu har vi vare här i förtisex år. Nu har ja vare pensionerad i tie år, men de sista fem årena som ja arbete, då va jag materialförvaltare. Så jag hade hand om förråde där å tog emot rekvisitioner å tog emot varer å sånt där. Då var ju mycke arbete dä, vi byggde på den tiden, vi hade ett anslag på en miljon förtitusen kronor per år te nybyggnad å reparation. Så de va kolossalt mycke arbete där, men dä gick ju bra. Å så har de gått unnan för unnan. Ja dä var i stort drag de. När ja kom hit te Strömbacka, var de ju förfärlit mycke olika mot va dä är nu. För - vi säjer nittonhundredtjutre - då kom vi hit å då - när vi då titta ut på vintern, då kunde de komma en tjuve, tjuvefem

kolforer över sjön å skulle hit till kolhuse då, för då gick smedjan för fullt. I arbete sen då - ja hade tie hästar - å så skulle ja hålla en hel mil öppen vinter å fyra sjöar som ja skulle ha farbar hela tiden, så de var ju ett väldit arbete. Å då var besvärlit många, många gånger. De kunde vara urvär vi inte gjorde ett enda dugg på fjorton dar, bara ploga. Men då gick. Å så skulle vi ha fram tvåtusenfemhundra kubikmeter ved ur skogarna här te alla smeder å jordbruksarbetare å sånt där.

- Jaså, till deras privata behov?

- Ja di skulle ha då. Å då fick de betala bara åttifyra öre kubikmetern å då fick de de hemkört för då. Då va dom som hade koföda men dom som inte hade koföda di hade tjugefem öre om dan mera betalt än dom som hade koföda. Så de fick betala lite mera då för veden än dom andra, på då vise. Men då var ju kolossalt mycke. Men då om di då skulle ha till exempel fem kubikmeter ved mera än tjugeen kubikmeter - för de skulle ha tjugeen kubikmeter ve till då prise - skulle de ha mera än tjugeen kubikmeter då fick di betala fem kronor kubikmetern i ställe. Då var för att begränsa att de inte skulle - utan försöka vea lite själv. Men de va ju många som tog ända till tretti kubikmeter, men då va ju - de va många som inte tog mer än tjugeen kubikmeter å. Å då hade de den till åttifyra öre kubikmetern - hemkörd. Å så hade de sina koföder då å de va två tunnland jord som dom hade. Då fick di bruka den själv då. Då fick di hjälp utav bolage te köra å slå å sånt där å köra in så de - å sen fick de sköta de själv alldeles.

- Potatisland, hade många det också? Egna?

- Ja - de vill säja de va såna som arbeta som inte hade koföda, de skulle sätta potatis. Då fick ja räkna ut å betala visst för varje hundra meter. De vill säja varje meter skulle värderas hur mycke

de skulle betala för den. Men dom som hade koföda, di fick sätta potatis på sin koföda då. Men dom klara sej väldigt bra folke då. Di hade ju - ja di hade två kor iblann å då köpte dom lite hö då, å så hade dom en gris, å så fick di ju två kalvar å då sålde di smör å mjölk då när korna mjölka som bäst, å när di var i sin då fick de köpa utav varann då. Di hade ju mycke arbete. Å då skulle de gå på skogen korna då, så dä va en - ja - d'ä inte så gott å säja, men i Masbo var de väl en femton tjuge kor å så var de väl en tretti kor här på bruke. Då skulle de gå åt Frisbo iblann å så här då. Då skulle ja se etter å stänga dä där på gårdarna så de inte kom in på gården eller åkrarna. Ja så gick de till. Men dä gick ju väldigt bra. Å så va dä förfärlit mån om te få slå. Di va så avundsjuk på varann att de fick slå de bästa bita alla å dä skulle ja ta betalt för de där. Å ja säjer då rent ut att jag va dum som tog betalt. För bolage hade ju nytta av de där, de fick busken eftersatt, de behövde aldri hugga busk när de slog på de där sätte. Men fick en en lite bättre bit en en annan, då var de ... Å så skulle de ha allihop se. Så de va ju knepit. Men de va snäll å go. De va inte svårt å ha me dom å göra alls.

- Det var inte svårt att komma hit nyinflyttad?

- Näädå, inte alls, utan de va finfint folk, har vare i alla tider. Å kunde lita på dom, di va inte falsk inte, har de aldrig vare. Dä kunde v.l bli skärmystlingar iblann, men dä gick ju över. Å så va de på sjön, då skulle man fara ut där då, ta mä sej de folk man behövde då. Hade ett spel som gick ut mä en lina satte spele i bomman å så gick ut en fyrahundra meter å så spela in de där. Å så när vi kom hit till magasine då skulle en koppla in de där då, å spela in en å så skulle den där bommen dras etter. Di höllt ju på hela somrarna å spela timmer - lasta här å körde ner te Moviken i Dellen.

Där släppte dom ner'e. Så di bromsa mä åtta vagnar å dä gick två skift ifrån våren dä å ända te dä nästan frös. Så dä va ju mycke arbete me de. Å så vare slåttern då, sådd å slått å skörd. Å så en annan sak, så hade de ju de tillsagta, de skulle ha korna betäckt, då höllt bolage en tjur, så de fick gå hit till lagårn å få dom betäckt då, å då skulle dom betala tre kronor. Tre kronor å då fick de gå dit tre gånger. Va de fyra då fick de betala en gång till. Å då skulle jag ta ut tjurn alla gånger då. Så de va ju knepit. Men di klara sej bra, di spara pengar folke som var här då.

- Hur länge hade dom kvar de här koföderna?

- Ja dä börja när de gamla föll bort - å förresten dä vart ju helt andra tider, om de hade villa aldrig så gärna så hade de inte kunna haft jorden kvar, de vart för dyrbart. Dyrbart me körningar å så där vidare - inte kunde de offra tiden, de va tvungen å ha hästar te köra, å slå å köra in å så där vidare. Tiderna har ju blitt så, de va omöjlit att de kunde fortsätta me de där koföderna. Men på den tiden då gick de.

- När upphörde det, vet Ni det ungefär? Det är väl ingen som har kvar det nu heller?

- Näej. De finns inte en ko här på Strömbacka å snart inte i Frisbo heller. Moviken där har arrendatorn kvar han har en ladugård på en fjorton ungor å så har han ungdjur å så grisar å kalvar. Så han har sitt kvar, men har nog väldigt bra. För han kostar ju på sej han, mjölken går direkt från kon å ner i kylan å så ner i flaskerna. Han har finfint han egentligen, moderniserat. Men de här va ju väldigt svårt te fö ett jordbruk, de ä så spridd. Dä ä överallt dä. Efter Masbovägen ve Masbosjön där är en tie tunnland å så i Röjarbo på annra sidan där ä sjutton tunnland å så har vi resten efter Moviksvägen i myra här, å dä var förfärlit besvärlit å ha. Långa vägar å

köra å besvärlit på allt sätt. Men dä gick unnan för unnan, har gått unnan för unnan så att numer så ä de ju helt annorlunda. Nu har bolage här - di har rive ladugårdar å di har rive lägenheter, tjugefem lägenheter har di rive här på två år. Å rive ner sågen å allting - slakteri - vi hade slakteri här å då, vi ordna till så att vi hade som en slakteriförening å de va en som slakta å sticka opp å sen gjorde vi aktion. Så bolage gjorde ju väldit mycke för folke på den tiden. Så kom de över billit då.

- Var fick Ni bostad någonstans, när Ni kom hit?

- Ja vi hade en här nere ve längst nere mot den där Tegelstasäng på andra botten där, där fick vi två lägenheter ett rum å kök. Arbetsarna hade ju aldri mer än ett rum å kök dom förstås förr inte. Å ibland så bodde vi i ett rum å, gammalt tebaks. Men de har ju ändra sej nu, nu har de ju renovera å bygg nytt här de gamla husen har di ju rive bolage alltihop.

- Vad var det för standard på lägenheterna då när ni kom? Fanns det några bekvämligheter av något slag?

- Dä fanns inte några. Vattunna va ute dä å så dass ute på sidan. De där skulle ju ja köra bort som va då. Sophögarna låg ju stora stora sophögar å där var ju fluger å lukt å stank. Men dä kom unnan för unnan så dä vart ju borttaget dä, ja fick köra bort de där å bränna å sen hade de soptunnerna på senare år. Så nu har då råttterne svält ihjäl å. Men då va det råttor i långa långa baner dä var ju hemst hur dä va. Nej, förvaltar Brolin, de ä ju bra många år sen han kom ju inte mesamma han, hade han en hunn som bet ihjäl alla katter. Han sprang fatt dom å så bet han dom över nacken å då vart dom slut. Så dä var inte mer än två katter som klara sej för honom. Å Dä var byggmästar Bärsmän han hade en katta som hade ungar å hon satt på bron å hade ungarna bakom sej å hunn kom fullt å skulle på

dom. Å ho satt still ända till ho hoppa opp på nacken på hunn å där klöste ho fast sej å klöste å bet en å rev en så att han tordes inte gå förbi där hunn sedan, utan han geck en lång krok. Men sen etter de där sen alla katterna kom bort då vart han alldeles totalt utkommen för råtter. De va nånting så ohygglit mä råtter så de går inte te tal om. Å då sa han att rättarn är tvungen att skaffa råttgift sa han för vi blir oppäten utav råtter. Ja ja sa, dä ä nå inte nån skada skedd för de ä nog bara välförtjänt de sa ja när förvaltarn hade en hunn som bet ihjäl alla katterna så - men. Då skratta han, han sa precis som han hade dä. Men tänk vi fick så kolossalt mä råtter oppe i lagårn där så jag visste rakt inte hur jag skulle bära mej åt. Då var dä så att vi strödde gröpe å sånt där på borde å så ställde vi opp lucker på sidan så att ... Å då satt ja me bössa långt inne i kokrumme till di kom opp där då å råtterna dä ana nog att de va någe lurt. Di sprang vart så nervösa. Men - nu minns ja inte exakt säkert om ja sköt sju på en gång som stanna kvar å resten dom sprang ner i råttgömmerna dom. Dä va ruskit. Å sen en gång då la ja ut råttgift däroppe. Å då vart en stank som var alldeles odräglig. De låg under foderborde å ruttna de där, ja var tvungen å riva opp dä då å då va vi tvungen att bränna opp de där. Då hade ja tjugeåtta stycken såna där stora råtter som låg å surna. Dom va hemska. Men dä vart slut på dom, di försvann dom.

- Det skulle vara roligt att höra lite närmare om dom sysslor som Ni hade hand om, om man tar vart efter dom kommer under året så där. Om man börjar vid jul till exempel, vad Ni hade då som Ni skötte om och sen på våren och framåt sommarn.

- Ja dä var framför allt te hålla vägarna öppen. Å så fort att vi hade vägarna öppen då var de te - å de va tidit på hösten då - så skulle man iväg te skogen när de va före, å kör hem ve då. Va te

passa tiden på de mä ett då. Men huvudsaken var te hålla vägarna öppna för de fanns inge plogar på den tiden inte. Nittonhundratjugo-sex dä är ett år som ja inte glömmer. Då var dä ett urvär i tre dagar å då skulle - här te Moviken geck bra - men då skulle ja te Bär-sjö te Svarttjärnsbäcken å där ve aborrtjärn där låg där avkalat dä mä skogen - nu ä dä ju förtisex år sen så nu är de ny skog där. Men dä hade drive där så att dä var så kolossalt mä snö så att dä - ja hade tie man som skotta, hästarna kunde inte komma fram utan te skotta. Å när vi hade sån där tröplog så stod den på kant där då å han va tre å'n halv meter bred å där stod han på kant den ena gången ... så var dä inte bredare än skrinda gick nedanför - men dä var ju bara en liten bit vill säja, dä var fyra-femhundra meter som dä var så där mycke dä var inte så mycke annars inte. Dä drev dit se. Å kararna dom var lömsk å de ville att vi skulle vända å skulle ha hjälp då mä korna dom. Dä va många många gånger ja skulle sta å hjälpa dom när di skulle kalva då. Å likaså när de skulle betäckas korna då skulle ja hjälpa dom mä allting då. Å dä hade man ju nästan uteslutande på sin tid man var ju mä i skogen å ordna där å. Innan ja fick hem två-tusen-femhundra kubikmeter mä hästar, långa långa vägar på annra sidan bergena iblann, å så ploga där vägarna å så kunde dom blåsa igen så dä va slätt igen så dä va ju ett väldit arbete, dä va de ju. Men då när de va is - isvaken då skulle ju den köras ren då då dä vart tjockis då. Då skulle ja ta opp is för förvaltarn å jägmästarn å inspektorn å kassörn å. Vi hade en sju åtta isstackar då te börja mä som ja skulle fylla mä is då å så skulle dä täckas mä sågspån å. Dä va ju mycke arbete dä. Å sen när ja fått färdit mä kastveden så å fått in den, då skulle ja kör ut grus ifrån ett grustag där te Bär-sjövägen så vi hade dä framme då å grusa vägen då på sommarn. Å likaså på våren då skulle ja ner te Delsbo å ha en tre hästar där som körde

ut å grus - vi hade vissa vägar under håll där också, bolage hade ju mycke ansvar vill säga för sånt där, dä va oppdelat dä. Fick vi ligga borta då hela veckan, till dä vart färdit å så va dä te börja mä stängning å sånt där då. Stänga alla hagar då runt överallt där, å likaså på Masbo å så där vi skulle ha beta själv. Dä va ju väldit mä arbete mä dä. Å sen vart dä ju jordbruke då som - skulle man köra ut gödsel då iblann då i högar å så sprida dä sen när våren kom igång då. Å så var dä plockning då ideligen ideligen man skulle plocka in då. Varenda dag nästan å dra etter timmerbommen så att dom nådde mä en liten bom inuti den stora bommen. Å så skulle di ha så di lasta på vagnarna.

- Var fick Ni tag på arbetare till allt det här, till plockningsarbete och ...

- Ja ja fick tag på precis dä ja ville. Dä va aldrig frågan om, va dä nått så fick ja bara ta skogsarbetare å hade ju väldit te tur. Ja feck välja mä fram ja till ja fick som ja tyckte allra bäst om, dä fick ja ta ju. Tog ju väldit duktiga karar när dä skulle hässjas å så där vidare. Så att dä var aldri frågan om, då klara ja mej inte mä en fem sex stycken tog ja precis som ja behövde då. Men då hade di ju en såg här då så di såga en trettitusen timmer då då var dä ju arbete där å. Å så skulle vi köra iblann te byggnationerna då, dä va ju många många gånger dä iblann mä enbetshäst å iblann mä förhästar. Dä fanns ju inte nå bilar te börja mä, sen vart dä ju unna för unnan. Dä har ju öka dä.

- Fanns det några maskiner över huvud taget som hjälpte till i jordbruket, eller ... ?

- Ja dä vill säja såna där sågmaskiner hade vi ju förstås å så hade vi vanliga fjällharvar. Å sen en sågmaskin då förstås. Å den sågde ja själv mä. Å så hade vi en självbindare å så hade vi slättermaskin

då, så att - på den tiden så nog hade vi maskiner där ... Men då dröj-
de dä länge innan vi fick nån traktor här å dä var ju bara - vi fick
bara som ett styrbann ... Han skulle klå oss vill säja.

- När kom traktorn? Kommer Ni ihåg det?

- Ja dä minns ja inte, dä kan ja inte säja årtale. Dä minns ja inte -
ja dä va när traktorerna börja på komma då, men dä ä nog - vi hade
väl fem sex år som vi hade traktorer då å körde mä, men annars hade
vi ju hästar. Dä skulle vi harva mä dom då å så dä å plöjde dä fick
vi göra mä traktorerna sen då på slute. Men han var besvärlig inspek-
tor Duse te ha mä å göra, han ville man skulle krypa alldeles som en
strykräddan hund för honom. Å dä gjorde inte ja utan jag va nackstyt
jag å. Så vi blev ovänner många gånger förstås, dä gjorde vi. För
ja tyckte inte man skulle behöva sen man ha gjort allt krypa på knäna
för en inspektor inte. Dä tyckte jag va opassande.

- Var han från Hedvigsfors han?

- Han kom ifrån Gotland han.

- Så han hade med det här att göra?

- Ja han hade alla hyreshusjordbruk å de. Han hade Hedvigsfors å
Friggesund å Strömbacka å.

- Så inspektor Hahne som var här hade ingenting med jordbruket att
göra?

- Han hade inte mä dä å göra han, han va ju mä å titta han men - han
begrep sej ju inte på't heller.

- Dom som arbetade i industrin, smederna och dom andra här nere, hän-
de det att dom gick med i jordbruket också för tillfället?

- Ja di kunde di göra förstås, dä gjorde dom. Iblann slog di igen
då, smedjan, när timmertransporterna gick då, då fick jag ju folk
därifrån också. Men annars så var dä i huvudsak smederna som skötte
de här vagnarna som bromsas ner. De var fyra vagnar - nå de va åtta

vagnar å så va de fyra bromsare på dom. Vi hade två vagnar var å då körde de fyra forer å sen kom ett annat lag sen då. Så di börja klockan fem å så höllt dom på te nie å tie, de va olika hur bra dä gick å. Men då va i huvudsak smeder som skötte om de där. Men då på vintern då gick de uteslutande mä smeder då. Å så va de sågen som gick på sommarn, då gick de ju många dit dä skulle sågas å stabb-läggas. Trettitusen timmer var inte så svårt te såga dä, de va ju inte nå blixtramar här som var annars inte.

- Men det timret spardes alltså?

- Nu är de nedrive så nu är de inte nå kvar utav sågen eller nånting. De finns inte nå, d'ä borta. Kolhuse är borta där vi stabba opp virke, å nu håller di på mä trösken å river den, så snart ä dä slut alltihop här. Nittonhundredtjugefem då rev dom första kolhuse här - de va mellanhammarn där - men då nedre, de kan jag inte riktigt säga, de var nog nånting på - d'ä tre år sen de tog övre kolhuse här, sen ä de nog en fem år sen - de är nog åtta år sen de rev nedre kolhuse då å så tog de sågen då samtidigt. Å så hade de tegelhus, då rev de de också. Å sen har de plockas unnan för unnan. Å nu de sista som går så är de trösken. Lagårn den har de ju rive, så de är bara monument dä, en portal däroppe.

- Jo jag har sett det.

- Som är kvar då. Annars så hade vi ju - ja vi hade åtta kor då å så en stor tjur då. Den fick jag som liten kalv då å så fick jag fö opp den där undan för undan te han var fyra-fem år. Då var han så stor så den största som ja vägde, han vägde ettusenfemti kilo levande, så stor var han. Så dä va inte nåra småkalvar dä inte.

- Det var en bjässe det.

- Å den där skulle tjudras ute då, å då va dom ju rädd, å jag skulle motionera'n etter gatan då å då böla han så där å folk de sprang. De

ville ju se'n men de va rädd å. Jaa.

- Hade bolaget några andra djur än kor och hästar?

- Näej, de hade dom inte. Första tiden hade vi tie hästar å sen vart dä unnan för unnan så sista årena då hade vi inte mera än en häst, å sen vart dä ju slut då.